



**PLA CONTRA
L'HOMOFÒBIA I LA
TRANSFÒBIA A
BERGA**

JUNY 2013



“Perquè el dret a la diferència no pot donar com a resultat la diferència de drets”¹

¹ Pla Municipal per al col·lectiu LGTB 2010-2015, Ajuntament de Barcelona, Regidoria de Drets Civils.



ÍNDEX:

1. Introducció.....	5
1.1. Antecedents	6
1.2. Aclariment dels termes emprats.....	7
2. Marc legal	10
2.1. Organismes internacionals	10
2.2. Directives europees	11
2.3. Legislació estatal i nacional	12
3. Objectius del Pla	13
4. Estructura del Pla.....	13
5. Àmbits d'intervenció	14
5.1. Educatiu	14
5.2. Laboral	15
5.3. Salut	16
5.4. Acció Social	17
5.5. Cultura i mitjans de comunicació.....	18
5.6. Esports i lleure	19
5.7. Immigració i minories ètniques, religions i creences.....	20



5.8. Informació , atenció i reconeixement.....	22
5.9. Prevenció i seguretat	23
6. Grups vulnerables.....	24
6.1. Persones trans.....	24
6.2. Persones grans LGTB.....	25
6.3. Dones lesbianes i dones trans.....	25
7. Bibliografia.....	27

1. Introducció



1.1. Antecedents

Malgrat que la situació social de les persones lesbianes, gais, trans i bisexuals (LGTB) ha experimentat un avenç en els darrers anys als estats membres de la UE, aquest col·lectiu continua sent objecte de discriminació per la persistència d'estereotips homofòbics, transfòbics i sexistes profundament arrelats en la nostra societat. Per aquest motiu, cal continuar treballant per combatre aquest tipus de discriminació en diversos àmbits de la vida pública. Per això, la tasca de les administracions públiques resulta crucial per garantir la igualtat, la llibertat i el respecte per la diversitat de les persones amb independència de la seva orientació sexual i identitat de gènere. Queda molt camí per recórrer per tal que aquest espai de llibertat i de diversitat sigui viscut plenament per tots els ciutadans i totes les ciutadanes, ja que, malgrat els innegables avenços legals, encara podem trobar homofòbia i transfòbia als carrers de les nostres ciutats, als llocs de treball, a les escoles i a les universitats.

Així mateix, els ajuntaments, conjuntament amb diversos nivells governamentals, tenen una funció destacada, ja que el govern local és l'ens més proper a la ciutadania. Tot i això, sovint els responsables de les polítiques d'igualtat a l'Administració local no saben com actuar per combatre aquest tipus de discriminació. L'Ajuntament de Berga porta a terme polítiques específiques per atendre diferents sectors de la població i, sobretot, aquells més vulnerables, però té ben present que encara queden situacions discriminatòries a la ciutat i que en l'actual context de crisi encara han aflorat més conductes negatives envers la diferència i el col·lectiu LGTB no en queda al marge. Per tant, és important dotar-se d'instruments que permetin el treball conjunt contra les desigualtats per aconseguir una societat més cohesionada i inclusiva.

Així doncs, l'objectiu d'aquestes línies és proporcionar orientacions en les polítiques locals per combatre amb èxit la discriminació per raó d'orientació sexual i d'identitat de gènere. En conseqüència, amb aquest document esperem contribuir a reforçar el compromís de l'Ajuntament i la ciutat de Berga en la promoció de la igualtat i dels drets humans.

Berga va reafirmar aquest compromís amb les llibertats públiques i els drets fonamentals amb la signatura l'any 2005 de la Carta Europea de la Salvaguarda dels Drets Humans. L'article 2 de la Carta recull el principi d'igualtat de dret i no discriminació per raó de sexe o orientació sexual.

En el ple de juny de 2012, amb la aprovació per unanimitat d'una moció que va presentar el grup local del PSC per emprendre accions per avançar en la igualtat i el respecte pel col·lectiu



gai, lèsbic, bisexual i transsexual es va reafirmar la voluntat local. El acord concret que es va prendre són els següents:

- 1.- La ciutat de Berga es declara respectuosa amb la diversitat sexual i amb la realitat de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals.
- 2.- La ciutat de Berga es declara contrària a la discriminació de les persones per raó de la seva orientació i/o identitat sexual.
- 3.- La ciutat de Berga se sumarà d'ara en endavant, a la commemoració del Dia de l'Orgull LGTB amb el desplegament d'una bandera de l'Arc de Sant Martí a la façana de l'Ajuntament.
- 4.- El govern local treballarà conjuntament amb la resta de grups municipals en la proposta marc del I Pla en contra de l'homofòbia presentat pel Grup Municipal Socialista. Un cop consensuat, serà elevat al Ple.
- 5.- La ciutat de Berga sol·licitarà al Parlament Europeu que avanci per a la no discriminació, ja que els drets guanyats en alguns països de la UE, com el del matrimoni entre persones del mateix sexe, no són reconeguts en altres països de la mateixa UE. Aquesta clara transgressió dels drets de ciutadania europea propicia casos tan surrealistes com que un matrimoni constituït per dos homes o per dues dones legalment casats o casades, per exemple a Espanya, perden tots els seus drets com a parella si decideixen fixar la seva residència en un tercer país de la Unió Europea que no reconegui la unió de persones del mateix sexe, on, per contra, mantindran els drets de ciutadania, laborals, etc.

El 28 de juny de 2012 es va posar la bandera de Arc de Sant Martí al balcó de l'Ajuntament. Des d'aleshores, les àrees d'Igualtat i d'Inclusió Social van iniciar el treball de redacció d'aquestes línies. Per poder-ho fer s'ha contactat amb diferents administracions i entitats que estan treballant per la millora del col·lectiu LGTB dins la nostra societat. En aquest sentit, a la Generalitat de Catalunya s'ha contactat amb l'Àrea per a la igualtat de tracte i no discriminació de persones LGTB, amb membres de l'Observatori Contra l'Homofòbia, amb l'Associació ACORD LGTB - Serveis per a la diversitat sexual i també s'han fet consultes al Consell Municipal



de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transexuals de Barcelona. Gràcies a les aportacions de tots aquests contactes sorgeix el document de treball que us presentem.

El Pla Contra l'Homofòbia i la Transfòbia de Berga es divideix en àmbits d'intervenció prioritaris per atendre la discriminació que pateix el col·lectiu LGBT. En cadascun d'ells s'apunta la situació que pot patir el col·lectiu, es defineix l'objectiu general pel qual es treballa aquell àmbit i, per finalitzar, hi ha un seguit de recomanacions que caldria treballar des dels diferents àrees municipals.

1.2. Aclariment dels termes emprats

A continuació, presentem un glossari de les definicions² dels termes específics que utilitzem al llarg d'aquest document amb l'objectiu de facilitar la comprensió als lectors/es que no estiguin familiaritzats amb la matèria i d'aclarir el significat que hi donem.

- **Bisexual** fa referència a una persona que es pot sentir atreta emocionalment o sexualment per persones de més d'un sexe.

- **Discriminació** fa referència al tractament desfavorable envers una persona o un col·lectiu amb relació a la resta per diverses raons, com ara l'orientació sexual (discriminació directa), o en aquells casos en què una disposició aparentment neutra tendeix a desfavorir un grup de persones per la mateixa raó discriminatòria, excepte que es pugui justificar objectivament (discriminació indirecta).

- **L'expressió de gènere** és l'expressió d'un mateix com a dona o com a home (o ambdós o cap d'ells) en la presentació externa o l'aparença a través del comportament, la indumentària, el pentinat, la veu, els trets físics, etc. L'expressió de gènere es veu notablement condicionada per les expectatives socials que les persones tenen sobre com s'han de comportar els homes o les dones. L'expressió de gènere no ha de ser fixa ni ha de coincidir necessàriament amb el sexe o la identitat de gènere de la persona.

² Coll- Planas, Gerard (Coord.) (2011) *Contra l'homofòbia. Polítiques locals d'igualtat per raó d'orientació sexual i d'identitat de gènere. Llibre Blanc Europeu*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Direcció de Drets Civils (Ed.)



- La **identitat de gènere** fa referència a l'experiència de gènere que una persona sent internament i individualment, la qual pot coincidir o no amb el sexe assignat en el moment de néixer, i comprèn la percepció personal del cos (que pot comportar, si així s'escull lliurement, la modificació de l'aparença a través de la medicina, la cirurgia o altres mitjans) i altres expressions de gènere com la indumentària, el llenguatge, la gestualitat, entre d'altres. La identitat de gènere no és el mateix que l'orientació sexual. En aquest sentit, les persones trans es poden identificar com a heterosexuales, bisexuals o homosexuals.
- El **crim d'odi** envers les persones LGTB fa referència a qualsevol fet punible, incloent-hi els delictes contra les persones o la propietat. El crim d'odi fa referència a aquells casos en què la víctima, el lloc dels fets o l'objectiu del delicte ho són per la seva connexió, adhesió, afiliació, suport o pertinença real o percebuda a un grup LGTB.
- La **incitació a l'odi** fa referència a expressions públiques que propaguen, inciten, promouen o justifiquen l'odi, la discriminació o l'hostilitat envers les minories; per exemple, determinades declaracions de líders polítics i religiosos que apareixen a la premsa o a Internet.
- L'**heteronormativat** es defineix com el reforç que s'observa, per part de moltes institucions socials, de determinades creences sobre el suposat paral·lelisme entre sexe, gènere i sexualitat, el qual es dona per fet. Algunes d'aquestes creences són: la idea que les persones es classifiquen en dues categories complementàries diferents: home i dona; que les relacions sexuals i conjugals només són normals si es donen entre persones de sexes diferents; que les relacions íntimes entre persones del mateix sexe no tenen valor sexual; o que a cada sexe li corresponen un rol natural a la vida. L'heteronormativitat es pot considerar un conjunt de normes socials que influeixen sobre persones heterosexuales que tampoc no s'ajusten estrictament a aquestes normes.
- L'**heterosexualitat** és l'atracció emocional, romàntica o sexual envers les persones del sexe oposat.
- L'**homofòbia** és la por o l'aversion irracional contra l'homosexualitat i contra les persones lesbianes, gais o bisexuals (LGB) basada en el prejudici.
- L'**homosexualitat** és l'atracció emocional, romàntica o sexual envers les persones del mateix sexe.



- **Intersexual** fa referència a les persones que presenten una combinació intermèdia o atípica de trets físics que s'atribueixen a homes i dones, com ara una combinació poc freqüent de cromosomes, variabilitat genètica o gonadal o diferències sexuals congènites.
- **LGBT** és l'acrònim que es fa servir per fer referència col·lectivament a les persones lesbianes, gais, trans i bisexuals.
- L'**orientació sexual** fa referència a la capacitat d'atracció emocional, afectiva i sexual profunda de les persones envers persones d'un altre gènere, del mateix gènere o de més d'un gènere, així com les relacions íntimes i sexuals que hi estableixen.
- Les **persones trans** són persones amb una identitat de gènere diferent del gènere assignat en el moment de néixer, al marge de la lectura política que en facin i de les transformacions físiques que portin a terme. Això comprèn, entre d'altres, les persones transsexuals i transgènere, transvestides, *cross dressers*³, sense gènere o *queer*⁴.
- La **transfòbia** es pot descriure com la por irracional a la no-conformitat de gènere, com ara la por o l'aversion a les dones masculines, als homes femenins, a les persones *cross dressers*, transgènere, transsexuals o d'altres que no s'adiuen amb els estereotips de gènere. L'ús de la paraula "fòbia" en aquest context no implica que les persones transfòbiques o la víctima de la transfòbia pateixin cap malaltia.
- Una **persona transsexual** és una persona que prefereix un gènere diferent del gènere de naixement i que sent la necessitat de sotmetre's a una modificació física del cos per expressar aquest sentiment, com ara un tractament hormonal o cirurgia. Les dones transsexuals canvien d'home o dona, mentre que els homes transsexuals canvien de dona a home.
- La **transsexualitat** és el fet que un individu s'identifiqui amb el gènere oposat al qual li ha estat assignat socialment d'acord amb els seus trets sexuals.

³ El *cross-dressing* o *crossdressing* és la pràctica en la que s'utilitza la vestimenta socialment assignada al gènere oposat. El *cross-dressing* té diversos motius, però no té un motiu específic. El *cross-dressing* és estereotípicament i erròniament associat com una conducta transsexual o homosexual, i és possible que es presenti en qualsevol orientació sexual i no necessàriament en referència a un gènere o orientació específica. El *cross-dressing* es manifesta amb més freqüència entre homes heterosexuales. *Wikipedia. La enciclopedia libre.*

⁴ Teoria que sosté que les categoritzacions de gènere i les identitats i les orientacions sexuals són només construccions culturals. La teoria queer va néixer amb voluntat crítica cap als anys noranta del segle XX, al si dels moviments feministes, gais i lèsbics. *Optimot. Generalitat de Catalunya.*



2. Marc legal

2.1. Organismes internacionals

El 13 de juliol de 1981 la Comissió de Qüestions Socials i de la Salut del Consell d'Europa va presentar i exposar públicament un informe sobre la discriminació envers les persones homosexuals, acompanyat d'un projecte de recomanació i d'un projecte de resolució, que van ser aprovats **l'1 d'octubre de 1981**.

La recomanació constata que, malgrat alguns esforços i les noves legislacions dels darrers anys, les persones homosexuals continuen patint discriminacions i, de vegades, opressió. Proclama el dret a l'autodeterminació sexual i demana abolir les lleis i les pràctiques contra els actes homosexuals. Convida els governs dels estats membres a suprimir les discriminacions contra les persones homosexuals i a respectar-ne els drets de ciutadania.

Aquesta resolució, aprovada el mateix dia, afirma que la consideració de l'homosexualitat com una forma de trastorn mental, tant masculina com femenina, no té fonaments científics o mèdics sòlids i ha estat refutada per les recerques recents. L'Assemblea del Consell d'Europa convida l'Organització Mundial de la Salut a suprimir l'homosexualitat de la classificació internacional de malalties.

13 de març de 1984 el Parlament Europeu aprova la Resolució sobre les discriminacions sexuals al lloc de treball, en què s'adverteix que en la lluita contra les discriminacions sexuals de qualsevol tipus no es poden ignorar o acceptar passivament les discriminacions de fet o de dret contra les persones homosexuals. Deplora totes les formes de discriminació basades en l'orientació sexual de l'individu i demana evitar que, en els estats membres, les persones homosexuals siguin víctimes de discriminacions en la contractació laboral i en les condicions de feina. Finalment, demana a la Comissió Europea que actuï davant l'Organització Mundial de la Salut perquè es tregui l'homosexualitat de la classificació internacional de malalties.

El 19 de juliol de 1989 es presenta l'informe de la Comissió de Peticions del Parlament Europeu i la Resolució del Parlament Europeu del 12 de setembre d'aquell mateix any, així com la Recomanació 1117/1989 de l'Assemblea del Consell d'Europa i "insten els estats membres de la Unió Europea que les seves legislacions reconeguin la realitat de la transsexualitat, lluitin



contra la discriminació d'aquestes persones i aportin respostes que respectin els seus drets fonamentals”.

El 1990, la classificació internacional de malalties (CIM-10) deixa d'incloure l'homosexualitat en la llista de “trastorns psicològics i del comportament o de l'orientació sexual”. A més a més, afegeix una nota en aquest mateix sentit: “l'orientació sexual en si mateix no es considera trastorn”.

El 8 de febrer de 1994, el Parlament Europeu aprova la resolució que recomana a la Comissió Europea que esperoni els estats membres a posar fi a la discriminació d'homosexuals i lesbianes. La resolució defensa el dret de “contraure matrimoni o accedir a règims jurídics equivalents” i també el dret “de les lesbianes i dels homosexuals a ser pares i a adoptar o criar infants”

El 2 d'octubre de 1997, se signa el Tractat d'Amsterdam, el qual va entrar en vigor l'1 de maig de 1999. L'article 13 d'aquest tractat diu que el Consell de la Unió Europea pot adoptar mesures adequades per lluitar contra la discriminació per motius, entre d'altres, d'orientació sexual.

L'11 de març de 2004, la Comissió de Drets Humans de les Nacions Unides, mitjançant la Resolució 1996/31, afirma que els drets humans no poden ser negats sobre la base de l'orientació sexual o la identitat de gènere, de manera que manté el principi que tots els drets humans han de ser exercits per tots els individus amb plena igualtat jurídica.

El 18 de desembre de 2008, els 66 estats membres de les Nacions Unides signen la Declaració contra L'Homofòbia i la Discriminació basada en l'orientació sexual, que fou presentada a l'Assemblea General de l'Organització. El document insta “tots els estats a emprendre les mesures necessàries, en especial legislatives o administratives, per garantir que l'orientació sexual o la identitat de gènere no serveixin, sota cap circumstància, com a base per a sancions penals – en especial execucions-, arrestos o detencions”.

2.2. Directives europees

El 27 de novembre de 2000, el Consell de la Unió Europea estableix la Directiva 2000/78/CE relativa a l'establiment d'un marc general per la igualtat de tracte en la feina i l'ocupació.



També és interessant tenir en compte la proposta de Directiva del Consell de la Unió Europea del **2 de juliol del 2008**, per la qual s'aplica el principi d'igualtat de tracte entre les persones independentment de la seva religió o conviccions, discapacitat, edat o orientació sexual.

2.3. Legislació estatal i nacional

El 4 d'agost de 1970, s'aprova la Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social, que substituïa la Ley de Vagos y Maleantes de 1933, que reprimia "els que exercien actes d'homosexualitat".

El 1978 s'aprova la Constitució vigent; era la primera vegada que Espanya tenia un reconeixement general de drets fonamentals de la persona amb alguna virtualitat a l'hora de ser tinguts en compte pels tribunals. En l'ampli catàleg de drets humans reconeguts a la ciutadania, al costat de drets com la vida, en van ser catalogats uns altres no menys importants: la igualtat, el principi de no-discriminació, el dret a la intimitat, etc. L'article 14 prohibeix, entre d'altres, la discriminació per raó de "qualsevol condició o circumstància personal o social". Aquest incís, precisament, és el que permet donar una clara cobertura a la no-discriminació per motiu d'orientació sexual.

L'11 de gener de 1979, el decret llei d'aquesta data elimina les persones homosexuals del catàleg de la Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social.

El 1983, amb la reforma urgent i parcial del Codi Penal, s'eximeix de responsabilitat penal pel que fa a trasplantaments d'òrgans, esterilitzacions i cirurgies transsexuals fetes per un facultatiu.

La Llei d'Arrendaments Urbans (LAU) de 1994, el nou Codi Penal de 1995, les lleis autonòmiques de parelles de fet (la primera va ser la catalana el 1998) i la reforma del Codi Civil en matèria de matrimoni el 2005 han posat el nostre país en l'avantguarda mundial pel que fa als drets de les persones LGTB. Malgrat aquest fet, no es pot dir que les persones transsexuals hagin rebut el mateix tractament que la resta de col·lectiu.

El 5 de setembre de 2006, el Govern de la Generalitat aprova el Pla Interdepartamental per a la no-discriminació per raó de sexe o gènere, tant en l'àmbit jurídic com en l'àmbit social. La Generalitat de Catalunya va esdevenir la primera autonomia que disposa d'un pla d'aquest tipus. El Pla, impulsat i coordinat pel Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual, marca les línies d'actuació que després han de desenvolupar els diferents departaments del Govern.



3. Objectius del Pla

- Promoure la implementació de polítiques encaminades a combatre la discriminació del col·lectiu LGTB a Berga.
- Recomanar, articular i coordinar accions que fomentin la cohesió social amb la plena integració i acceptació de les persones LGTB.
- Sensibilitzar les diferents àrees municipals perquè s'incorpori la perspectiva LGTB a l'estructura municipal.
- Promoure que l'educació tingui en compte la perspectiva LGTB i garanteixi la igualtat de drets i d'oportunitats.

4. Estructura del Pla

Per a la realització d'aquest pla hem partit de la documentació editada en aquest àmbit a nivell català, bàsicament el Pla Municipal per al Col·lectiu Lesbià, Gai, Transsexual i Bisexual 2010-2015 de Barcelona i, a nivell europeu, hem seguit les línies bàsiques que marca el Llibre Blanc Contra l'Homofòbia. Seria interessant complementar aquesta documentació amb dades locals de situació de les persones LGTB. També seria interessant validar les línies amb els col·lectius LGTB, però en aquests moments no hi ha cap entitat constituïda a la ciutat.

Per tal que el Pla sigui útil, cal que s'incorpori la perspectiva LGTB en les diferents accions que promou cada àrea, per això l'hem estructurat en concordança amb les àrees municipals i proposem que siguin aquestes les impulsores de les diferents recomanacions. Entenem que l'Administració local no té competències totals en tots els àmbits, per aquest motiu caldrà que algunes de les recomanacions es traslladin als agents o serveis competents.

Per poder tirar endavant el Pla caldrà validar les recomanacions i marcar les accions concretes que cal treballar anualment. Aquestes accions es pactaran a la comissió tècnico-política formada pels regidors i regidores i tècnics i tècniques representants de cada àrea de l'ajuntament.

L'Àrea Social es compromet a convocar aquesta comissió com a mínim dos cop l'any amb l'objectiu de fer el seguiment i l'avaluació les accions que es deriven d'aquest Pla.



5. Àmbits d'intervenció

5.1. Educatiu

Es considera l'àmbit d'actuació central per aturar l'arrel de l'homofòbia i la transfòbia. Els centres educatius han d'esdevenir entorns segurs per a tot l'alumnat, independentment de la seva orientació sexual o identitat de gènere. Fer polítiques contra la discriminació del col·lectiu LGTB és important perquè, en primer lloc, a les aules trobem els joves que tenen dificultats d'acceptació de la seva identitat de gènere i orientació sexual a causa de l'edat i/o un entorn hostil. I, en segon lloc, l'educació és cabdal a l'hora de modelar els valors i les actituds de la societat.

Cal apuntar que les actituds discriminatòries apareixen principalment a l'adolescència, però és durant la infància quan comencen a manifestar-se mitjançant els estereotips masculistes.

En aquest àmbit considerem prioritari abordar les dificultats que tenen els joves LGTB a les aules, tot i que la percepció social és que els centres escolars són entorns segurs. I és que tant els joves LGTB manifesten haver patit assetjament escolar com molts estudis reafirmen que l'assetjament escolar homofòbic és present a les escoles. Aquest assetjament es manifesta en tres tipus de violència: la verbal, la social o relacional i la física. Molts joves LGTB manifesten haver estat insultat, imitats i menyspreats durant l'etapa escolar.

OBJECTIU GENERAL

Combatre les agressions que pateix el col·lectiu LGTB i fomentar el respecte per la diversitat sexual i de gènere per tal que els joves puguin construir la seva pròpia sexualitat i identitat de gènere en un entorn afectuós i respectuós.

RECOMANACIONS

- Formació del personal docent i la resta de professionals que treballen en l'àmbit educatiu per comprendre, detectar i combatre la situació que viuen els menors LGTB.
- En casos d'agressions cal utilitzar la mediació i no focalitzar només entre agressor i víctima, sinó aprofitar per treballar amb tota la comunitat educativa el respecte a la diversitat sexual i de gènere.



- Incloure en el currículum escolar qüestions relacionades amb l'orientació sexual, la identitat de gènere amb les famílies homoparentals i construir representacions positives sobre la homosexualitat i transexualitat de forma transversal.
- Tenir en compte les necessitats i realitats de les famílies formades per progenitors LGTB, menors LGTB o les famílies d'aquests i oferir-los suport mitjançant serveis d'assessorament, xerrades, tallers...

AGENTS IMPULSORS

Àrea d'educació

5.2. Laboral

Malgrat la legislació sobre igualtat en l'ocupació que protegeix els drets del col·lectiu LGTB, la discriminació indirecte en l'àmbit laboral continua existent i perjudica el col·lectiu en un àmbit clau per assolir la inclusió social (UGT, 2010; Martinsson et al., 2007). Ha de fer front a situacions discriminatòries com haver d'amagar la seva orientació per por a perdre la feina o treballar en entorns amb actituds ofensives, degradants o intimidadores. Són molts els estudis que confirmen que l'homofòbia al lloc de treball es tradueix en desigualtats en aspectes com el reconeixement de la feina, les vacances i el salari.

OBJECTIU GENERAL

Donar suport en els processos d'accés al mercat laboral del col·lectiu LGTB, sobretot a aquells grups amb més dificultats, i promoure la no-discriminació dels treballadors i treballadores LGTB.

RECOMANACIONS

- Formació sobre diversitat sexual i de gènere i no-discriminació en el treball als sindicats, a les empreses i als treballadors/es del serveis de col·locació.



- Incloure les persones transsexuals com a perfils prioritaris de les polítiques actives d'ocupació i oferir formació adreçada per aquest col·lectiu.

AGENTS IMPULSORS

Àrea de promoció econòmica (Servei Local d'Ocupació)

5.3. Salut

En aquest àmbit posem de manifest que cal treballar des de dues vies per tal d'evitar la discriminació del col·lectiu LGTB. D'una banda, l'accés i l'atenció en el sistema d'assistència sanitària i, de l'altra, les necessitats específiques que tenen amb relació a la salut, incloent tot allò relacionat amb les malalties de transmissió sexual.

La manca de reconeixement de les parelles del mateix sexe, la inseguretat a l'hora de revelar l'orientació sexual o identitat de gènere als professionals sanitaris, la desinformació d'alguns professionals generen reptes importants a l'hora d'accedir al sistema sanitari.

OBJECTIU GENERAL

Promoure que el tracte i l'atenció sanitària a les persones LGTB sigui adequat a les seves necessitats.

RECOMANACIONS

- Formació al personal sanitari, ja que sovint manté estereotips o simplement no és coneixedora de la situació que viuen les persones LGTB. Promoure, doncs, que els professionals creïn un entorn on les persones se sentin segures i parlin de la seva orientació sexual o identitat de gènere en els aspectes relacionats amb la seva salut.
- Formació específica dels professionals per garantir el respecte cap al col·lectiu transsexual i disposar d'informació sobre les opcions mèdiques per dur a terme la transició de gènere.



- Introduir la perspectiva LGTB als organismes que treballen l'educació sexual, la contracepció, la planificació familiar, la sexualitat, etc. (Programa de salut i escola, Tarda jove...)
- Donar suport i visibilitzar la lluita contra el VIH/SIDA i les malalties de transmissió sexual, i recollir dades per conèixer la incidència d'aquestes malalties.

AGENTS IMPULSORS

Àrea de sanitat

5.4. Acció social

En aquest àmbit cal incidir a dos nivells: el primer nivell vol promoure la visibilitat del col·lectiu LGTB per tal de construir una societat diversa, rica i plural. Per tant serà un nivell d'acció comunitària que afavoreixi el benestar de tota la societat. El segon nivell fa referència a l'adequació de l'atenció que han de rebre les persones LGTB des dels diferents serveis i recursos socials.

OBJECTIU GENERAL

Sensibilitzar la ciutadania davant les diverses identitats de gènere i orientacions sexuals de la població.

Donar resposta a les necessitats de les persones del col·lectiu LGTB que estan en situació de risc d'exclusió, en què la seva orientació sexual o identitat de gènere pot suposar un factor més de vulnerabilitat. Per això, ens cal fer un abordatge d'aquest col·lectiu des dels serveis i recursos existents i garantir l'atenció específica i la sensibilitat necessària.

RECOMANACIONS

- Organització de campanyes per a col·lectius concrets (gent gran, joves, famílies,...) o per a aquells grups culturals i/o socials, prèviament identificats, que tradicionalment



tracten els assumptes relatius a la diversitat sexual com un tabú, una malaltia o quelcom dolent, i treballar específicament la sensibilització davant la diversitat sexual sobre aquests grups de població.

- Adequar el processos de formació i de capacitatció del personal que gestiona els serveis relacionats amb l'acció social (serveis d'atenció domiciliària, serveis per a persones amb discapacitat, serveis residencials...)
- Incorporar la perspectiva LGTB als plans i programes de l'àmbit d'acció social, per exemple, al pla municipal per a la igualtat d'oportunitat entre homes i dones, el pla d'inclusió social...
- Aprofitar les diferents campanyes o activitats que ja s'organitzen per explicar o tractar l'homosexualitat i la transsexualitat. Per exemple, incorporar sessions de contes que mostrin famílies LGTB, una pel·lícula del Fixa't, tallers contra qualsevol actitud discriminatòria,...

AGENTS IMPULSORS

Àrea Social

5.5. Cultura i mitjans de comunicació

La cultura és un reflex de la societat. Si aquesta aborda les realitats de les persones LGTB d'una manera estereotipada o estigmatitzada causa una clara repercussió en les actituds de les persones. De la mateixa manera, també és cabdal el tractament que fan els mitjans de comunicació, ja que els discursos condicionen tant al col·lectiu LGTB com a l'imaginari col·lectiu.

OBJECTIU GENERAL

Incloure informació i referències de LGTB en els principals serveis i programes culturals de la ciutat.



RECOMANACIONS

- Donar visibilitat a les qüestions referents al col·lectiu LGTB i fomentar el respecte envers la diversitat sexual i de gènere en els mitjans de comunicació municipals (pàgina web municipal, xarxes socials, emissora de ràdio municipal, televisió municipal...).
- Utilitzar una terminologia adequada i respectuosa que s'allunyi dels estereotips del col·lectiu (hi ha guies i codis ètics per a professionals del periodisme).
- Introduir en les programacions i actes culturals existents la realitat LGTB (Fixa't, programació teatral,...) i, sempre que sigui possible, promoure o donar suport a l'organització d'actes culturals que visibilitzin el col·lectiu LGTB.
- Incorporació al fons bibliogràfic materials relacionats amb el col·lectiu LGTB a la Biblioteca Municipal Ramon Vinyes i Cluet.

AGENTS IMPULSORS

Àrea de Cultura

5.6 Esports i lleure

En l'esport, tant si es tracta de categories professionals com *amateurs*, encara existeix una segregació estricta per raó de sexe; és un terreny que propicia la discriminació i els atacs envers les persones LGTB. Un indicador per mesurar l'elevat nivell d'homofòbia al món de l'esport és el nombre d'insults homofòbics que es fan servir per burlar-se dels equips contrincants o per desqualificar l'àrbitre en les competicions esportives.

Si els gais i lesbianes practiquen esport en un entorn d'una gran homofòbia, les persones trans i intersex en la majoria dels casos queden directament excloses de l'esport de competició.

El lleure és un món on tradicionalment es treballen molts valors, a la vegada és un espai de convivència que permet abordar les diferents necessitats dels infants i dels joves de manera informal. Per tant, és un espai on s'ha de potenciar que els joves puguin expressar l'orientació sexual i identitat de gènere, i puguin aprendre a respectar conjuntament la diversitat sexual.



OBJECTIU GENERAL

Promoure que els espais de lleure i esportius (formals i informals) siguin lliures de discriminacions i que permetin a les persones desenvolupar-se lliurement independentment de la seva orientació sexual i identitat de gènere.

RECOMANACIONS

- Introduir la perspectiva LGTB en la formació de professionals de l'àmbit esportiu: àrbitres, personal directiu i personal tècnic esportiu.
- Promoure l'esport mixt per trenar la lògica sexista que preval en aquests moments en l'esport tant l'escolar com el d'adults.
- Engagar campanyes que qüestionin els comentaris racistes, els insults homfòbics i transfòbics i fins i tot, si cal, establir sancions.
- Introduir continguts sobre identitat de gènere, estereotips, prevenció de relacions abusives i homofòbia/transfòbia en els programes formatius de monitors i directors d'educació en el lleure.
- Impulsar activitats que trenquin els estereotips de gènere i incorporin la perspectiva LGTB. Han de ser adaptades a la realitat i a les edats dels infants i joves.

AGENTS IMPULSORS

Àrea d'Esports

Àrea de Joventut

5.7. Immigració i minories ètniques, religions i creences

Les persones LGTB immigrants o de minories ètniques (com ara la comunitat gitana) són especialment vulnerables, ja que han de fer front a una doble dificultat: d'una banda, pertanyen a una minoria en el si d'una societat que pot presentar actituds xenòfobes i, de l'altra les seves comunitats d'origen poden presentar actituds homofòbiques i transfòbiques.



Davant la immigració trobem dues situacions diferents: d'una banda, algunes de les comunitats d'immigrants procedeixen de països que l'homosexualitat és perseguida o reprimida i, per tant, poden mostrar conductes homòfobiques. De l'altra, en aquests col·lectius trobem persones que immigren perquè no poden viure com a persones obertament LGTB en condicions de seguretat i llibertat als seus països d'origen. Les persones LGTB immigrants poden patir un greu conflicte entre el vincle de la seva comunitat d'origen i la vivència de la seva orientació sexual o identitat de gènere.

En aquest àmbit també volem reflectir com les institucions religioses poden condicionar el respecte a les persones LGBT. Les institucions religioses i/o els líders religiosos exerceixen pressió sobre els governs estatals perquè adoptin posicions contràries a l'acceptació de certs drets del col·lectiu LGTB.

OBJECTIU GENERAL

Combatre la discriminació per raó d'identitat de gènere o orientació sexual entre les comunitats de les persones nouvingudes i les comunitats religioses

RECOMANACIONS

- Fomentar que els serveis d'atenció a les persones immigrants coneguin la perspectiva LGTB i la realitat de les persones LGTB en els seus països d'origen.
- Promoure projectes que treballin el respecte envers la diversitat sexual i de gènere a comunitats immigrants o de minories ètniques per aconseguir canvis d'actituds. Plantejar aquest treball amb les associacions d'immigrants del territori.
- En les sessions d'acollida fer menció a la situació legal i social del col·lectiu LGTB al nostre país i a la nostra ciutat.
- Visibilitzar discursos oberts i experiències positives de persones LGTB immigrants o de minories ètniques
- Promoure accions que generin canvis d'actituds entre les comunitats religioses homofòbiques com, per exemple, espais de debat i reflexió sobre les realitats de les persones LGTB de diferents confessions religioses.



AGENTS IMPULSORS

Àrea d'immigració

5.8. Informació, atenció i reconeixement

Un municipi que reconegui la realitat de les persones LGTB és símptoma d'una societat rica, plural i justa. Per arribar-hi cal potenciar la visibilitat d'aquest col·lectiu i aquesta tasca ha de ser liderada per l'Administració i els representants polítics.

Les oficines d'informació i atenció ciutadana són el primer nivell de proximitat de les administracions. Per tant, és important que totes les persones es sentin ben ateses i això suposa que siguin tractades amb respecte amb independència de la seva orientació sexual o identitat de gènere.

OBJECTIU GENERAL

Reconèixer i donar visibilitat positiva a la diversitat sexual. Atendre i informar sense discriminacions a les persones LGTB.

RECOMANACIONS:

- Donar suport i/o organitzar les dates significatives pel LGTB: 17 de maig, el Dia Internacional contra l'Homofòbia i la Transfòbia; el 28 de juny, Dia Internacional per a l'Alliberament de les lesbianes, gais, transexuals i bisexuals.
- Donar visibilitat a la contribució del col·lectiu LGTB a la vida social i cultural de la ciutat: incloure en la nomenclatura de la ciutat referències a actes i personatges històrics relacionats amb l'àmbit LGTB, la denominació de carrers i places, la construcció de monuments, la col·locació de plaques en commemoració d'actes importants, etc.



- Formar el personal de les administracions amb l'objectiu de sensibilitzar-los sobre les necessitats de les persones LGTB i de millorar l'accés d'aquest col·lectiu a aquests serveis.
- Incloure informació relativa al col·lectiu LGTB en els protocols d'atenció de les OAC. Conèixer els serveis especialitzats propers al territori en cas que hi calgui alguna derivació.
- Donar suport a les associacions que vulguin desenvolupar projectes de suport al LGTB.

AGENTS IMPULSORS

Àrea d'alcaldia

Àrea de recursos humans

5.9. Prevenció i seguretat

Tot i el reconeixement legal d'igualtat de drets del col·lectiu LGTB, encara no és assumit per moltes de les persones de la nostra societat i això comporta atacs homofòbics i transfòbics. És difícil quantificar els atacs perquè les víctimes no solen denunciar-los per les complicacions legals, l'estigmatització social, la manca de confiança en els cossos policials... aquesta manca de dades comporta que els delictes homofòbics i transfòbics siguin pràcticament invisibles a l'esfera pública.

OBJECTIU GENERAL

Aconseguir la igualtat de drets LGTB en l'esfera pública i perseguir qualsevol acte de discriminació per raó d'orientació sexual o identitat de gènere



RECOMANACIONS

- Oferir formació (dins els programes de formació obligatòria) als cossos policials per prevenir i evitar actituds discriminatòries envers l'homofòbia, lesbòfia i la transfòbia. En el cas de l'Ajuntament caldria impulsar aquesta formació cap la policia local.
- A més de formar el cos de policies en com actuar davant les discriminacions i agressions als col·lectius LGTB, cal formar-los, també, per tal que eliminin qualsevol actitud i/o comportament heterosexista, com suposar que totes les persones ateses són heterosexuales.
- Fer declaracions oficials, emprendre campanyes o aprovar regulacions que prohibeixin i castiguin la discriminació del col·lectiu LGTB a espais públics de la ciutat.

AGENTS IMPULSORS

Àrea de Governació

6. Grups vulnerables

Les persones LGTB no només es troben discriminades només per la seva orientació sexual o identitat de gènere, sinó que també estan subjectes a altres classificacions que són font de desigualtat, com ara l'edat, el gènere, la classe social o la discapacitat. En aquest punt tractem els aspectes que afecten les persones LGTB que estan en una situació particularment vulnerable, concretament les persones trans, les dones lesbianes i les persones grans LGTB.

6.1. Persones trans

Els homes i les dones trans es troben en una situació especialment vulnerable perquè han de fer front a nivells molts elevats de discriminació, estigmatització i violència. Un aspecte central que hi té una gran influència és el fet que la transexualitat estigui considerada com un trastorn mental. Aquesta patologització de la transsexualitat té nombroses conseqüències, ja que augmenta l'estigmatització, regula els procediments per canviar el nom o la menció del sexe, controla l'accés al tractament mèdic de la modificació corporal. També és reafirma la imatge que les persones trans són inferiors i surten de la "normalitat".



Arran de les dificultats legals, moltes persones trans no disposen de cap documentació que es correspongui amb la seva imatge i identitat, fet que genera molts problemes a la vida diària (pagar amb targeta de crèdit, anar a la biblioteca, ser cridades en una sala d'espera d'en centre mèdic...).

També existeix un altre obstacle per aquestes persones, especialment les dones, que es veuen obligades a dedicar-se al treball sexual degut a l'exclusió laboral que pateixen per ser visiblement trans o perquè no han modificat la seva documentació.

6.2. Persones grans LGTB

En els darrers anys, les persones grans LGTB han començat a expressar les seves inquietuds per por de quedar-se soles o pel fet d'haver de tornar a amagar la seva orientació sexual/ identitat de gènere en fer-se grans. Assenyalen que la majoria de centres, instal·lacions i programes dissenyats per a la gent gran adopten una perspectiva heterosexista.

Algunes d'aquestes persones es troben en una situació d'aïllament social que contribueix a la probabilitat de morir soles i abandonades, ja que moltes no han tingut fills o han trencat el vincle amb la seva família d'origen a causa de conductes homofòbiques o transfòbiques.

Les persones grans trans es troben en una situació especialment vulnerable; la majoria de dones trans han rebut tractaments hormonals o operacions quirúrgiques en el passat, fet que han generat nombrosos problemes de salut.

L'exclusió social patida per les dones trans que es dediquen al treball sexual sovint s'agreuja quan són grans, ja que són objecte d'estigmatització i no reben cap pensió perquè aquest treball no està regulat en la major part dels països europeus.

La seva esperança de vida també es redueix a causa de les infeccions de transmissió sexual, fet que s'esdevé en part per la realització d'aquest tipus de treball.

6.3. Dones lesbianes i dones transsexuals

Partint de les desigualtats patides per les dones, ens trobem amb un col·lectiu doblement vulnerable, el qual mereix una atenció especial en les nostres propostes d'acció, ja que la discriminació per raó de gènere és encara molt present en les nostres societats.



La principal reivindicació de les dones lesbianes ha estat la necessitat de ser reconegudes i valorades com a dones. Els molts avenços adreçats a combatre les desigualtats que pateixen les dones permeten ara poder aprofitar els recursos i les accions per introduir la perspectiva d'orientació sexual i optimitzar-ne la capacitat d'incidència.



7. Bibliografia

Coll- Planas, Gerard (Coord.) (2011) ***Contra l'homofòbia. Polítiques locals d'igualtat per raó d'orientació sexual i d'identitat de gènere. Llibre Blanc Europeu.*** Barcelona: Ajuntament de Barcelona, Direcció de Drets Civils (Ed.)

Generalitat de Catalunya (2006). ***Pla interdepartamental per a la no discriminació de les persones homosexuals i transexuals.*** Departament de Presidència, Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transexual.

Ajuntament de Barcelona. ***Pla Municipal per al Col·lectiu Lesbiana, Gai, Transsexual i Bisexual 2010-2015.*** Regidoria de Drets Civils.

Grup Municipal PSC-Berga. ***Proposta Marc I Pla en Contra de l'Homofòbia a la Ciutat de Berga.*** Ple de l'Ajuntament de Berga, juny 2012.

Generalitat de Catalunya (2010). ***Quaderns d'Acció Social i Ciutadania. Drets i Polítiques per a la Diversitat Sexual(11).*** Departament d'Acció Social i Ciutadania.

Observatori Contra l'Homofòbia. ***Memòria Antidiscriminatòria 2010-2011.***

FRA- ***Fundamental Rights Agency (2009) Homophobia and Discrimination on Grounds of Sexual Orientation in the EU Member States: Part II- The Social Situation.*** Viena: European Union Agency for Fundamental Rights.

Conferència Europea de Ciutats pels Drets Humans. La ***Carta Europea dels Drets Humans a la Ciutat.*** Saint-Denis, França 2000